

NAROZENÍ A SMRT - ANDĚLŠTÍ POSLOVÉ

Hans-Werner Schroeder

Tak jako jsou modlitba a přímluva ve vnitřním životě význačnými místy spojení s andělem, jsou ve vnějším životě, mezi zevními událostmi, takovými místy narození a smrt.

V evangeliích stojíme před touto skutečností nejprve v líčeních narození u Lukáše a Matouše, která jsou naplněna bezpočtem andělů. Pak se ovšem andělé kamsi vytrácejí (s výjimkou chvíle, kdy jsou krátce zmíněni po pokušení na poušti). Přenechávají volné pole „démonům“, se kterými Kristus svádí boj, aby se objevili zase až na konci evangelií, při smrti a zmrtvýchvstání, kde opět aktivně jednají.

Evangelia poukazují tímto uspořádáním na jednu všeobecnou životní zákonitost. Ne snad, že by andělé nepůsobili a nedoprovázeli člověka po *celý* lidský život, jak jsme to ostatně již rozsáhle probrali, přece však jsou narození a smrt, obě brány do duchovního světa, obdařené obzvláštní andělskou blízkostí a poselstvím.

V Lukášově evangeliu přináší anděl zvěst o narození dítěte Zachariášovi (Zvěstování narození Jana Křtitele, Lk 1) i Marii (rovněž Lk 1). Ve Starém zákoně nacházíme podobné obrazy: Abrahámovi a Sáře zvěstují narození Izáka tři andělé (Gn 18); narození Samsona je andělem zvěstováno Manoachovi a jeho ženě (Sd 13).

Taková vyprávění nás upozorňují na skutečnosti, které platí v *každém* lidském životě, které tvoří „zlaté pozadí“ každého pozemského početí a narození. Každá žena, která „počala“ dítě, prochází hlubokou proměnou, při které se tělesné procesy musí přizpůsobit těhotenství. Nicméně nejen *tělesný* organismus musí počítat s jinou životní vůlí, s jinými životními procesy, také *duše* matky se proměňuje. Neboť duše dítěte, která z duchovního světa působí dolů do pozemského, je už také zde. Doba těhotenství je tak pro matku dobou tušení, která se mohou vystupňovat až v subtilní prožitek andělské přítomnosti, v níž se ohlašuje příchod dítěte.

Zvěstování Marii archandělem Gabrielem je pak jakoby praobraz z duchovního světa ohlašující se blízkosti, ve kterém můžeme dítě prožít jako nesené na křídlech anděla. Taková blízkost obklopuje každou budoucí matku, jakkoliv dnešní poměry často působí, že to ani netušíme a jen zřídka to více či méně zřetelně prožíváme. Poukazovat znovu na takové zkušenosti by mělo patřit mezi dnešní úkoly náboženské výchovy. Měla by ukazovat, že je důležité přijímat přicházející život dítěte správným chováním nejen na *tělesné* úrovni, ale i v *duševně duchovní oblasti*, neboť i zde je třeba jej opatrně snášet do pozemského bytí.

Ještě jeden hluboce pravdivý obraz před nás předstupuje v Lukášově evangeliu (2. kap.): obraz pastýřům se zjevivších andělských chórů, které zpívají vánoční chvalozpěv o narození chlapce Ježíše.

Takové líčení samozřejmě patří do určité míry právě k tomuto určitému narození: Narození Ježíše, jehož uskutečnění na Zemi znamená něco jedinečného. A přece můžeme říci, že nad každým dítětem je v určitém smyslu otevřené nebe, možná ne andělský chór, ale přece

něco z andělské blízkosti a věčného světla. Která matka a který nepřed- pojatý člověk to nikdy nezažili? Nad malým dítětem - a zůstává tomu tak, i když ve stále menší míře, po celé dětství - působí něco z otevřenosti a bezprostřednosti, která nás vždy znovu dojíká. Slova Kristova, „jejich andělé v nebesích neustále hledí na tvář mého nebeského Otce“, nás mohou bezprostředně osvitit svojí pravdivostí. Něco z toho září nad každým dětstvím. Andělé přivádějí člověka do tohoto světa a jejich záře nad námi přetrvává ještě po nějaký čas našeho pozemského putování. Něco z jejich poselství může vnímat každý, kdo se nepředpojatě podívá na dítě.

Záře postupně pohasíná a poselství utichá. Viděli jsme, že je tomu tak i v evangeliu. Andělské postavy ustupují v průběhu Kristova života do pozadí a přichází vypořádávání se s Odpůrcem.

Toto vypořádávání se je - a to bychom neměli přehlížet - přirozeně přítomné již v dětství a v naší době zejména. Nejen andělé působí do našeho dětství. Šum jejich křídel je však ještě zřetelně slyšet. Později utichne a budeme ho moci vnímat u sebe i u druhých lidí jen ve zlomových událostech nebo v okamžicích ztišení. Budeme muset *zápasit - proti* blízkosti zla - o blízkost andělů.

Postavy andělů se v Novém zákoně objevují opět s blízkostí smrti: Jeden anděl se zjeví v Getsemanské zahradě, aby posílil Kristovo tělo v jeho boji, andělé zvěstují u hrobu ženám a učedníkům jeho zmrtvýchvstání. Máme i zde co do činění s obrazy týkajícími se *každého* člověka?

Na tuto otázku nelze snadno odpovědět kladně. Umírání člověka je dnes nesmírně individuální záležitostí související velmi úzce s celým jeho osudem. Způsob jeho života také souvisí se způsobem umírání. A přece obklopuje člověka na konci života - a nezřídka se tak děje skrze těžký boj se smrtí - zvláštní záře. Tato záře je většinou jiná, než při narození, je zralá a přísná, těžká věčností, plná vážnosti. Ale je často zřetelně přítomná. A s ní je opět přítomné i něco, co se rozkládá nad lidský rozměr: blízkost andělů. Ve smrti ji můžeme opět prožít.

Blízkost andělů prožíváme ve večeru a ránu *dne*, v modlitbě a přímlově. Blízkost andělů je s námi i ve večeru a ránu *života*, v narození a smrti. I tyto chvíle osudu můžeme obklopit modlitbou a přímlovami, abychom jimi chráněni, mohli zesílit přítomnost andělů a učinit náš život pro ni silnější a ryzejší.

Tato blízkost má však nesmírně odlišné podoby, v dětství převažuje čistota, otevřenost, srdečnost, ve smrti přísnost, velikost, dech věčnosti. Snad se dá říci, že se v obou projevuje vždy *jedna* stránka andělského bytí. Neboť v andělech žije obojí: radost dětství i přísnost smrti. Nebo spíše: V obojím dokáží žít andělé, sjednocující ve svém bytí silně, mocně a čistě oba protipóly.